

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้
ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
Analysis Factors fo Servant leaderships qualities of teacher under the Office of the
Vocational Education Commission, Ministry of Education

บุญจันทร์ สีสันต์

Boonchan Sisan

อาจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

kiboonch@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 291 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์องค์ประกอบครั้งนี้ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีของ Varimax ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มี 5 องค์ประกอบคือ การเสริมสร้างองค์กร การยอมรับความแตกต่าง การเป็นแบบอย่างที่ดี การนอบน้อม และมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.52 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

คำสำคัญ: ผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ องค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบ

Abstract

The objective of this research was to analyze the factor of Servant leaderships qualities of teacher under the Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. The sample used in this study consisted of 291 teachers from the Office of Vocational Education Commission, Ministry of Education who were randomly selected by using multi-stage sampling. Data was collected by a questionnaire with a five rating scale of teachers' servant leadership qualities. The questionnaire had an index of congruence of between 0.66-1.00, the discrimination value was 0.30 and above, and the reliability was 0.93. The factor were analyzed using principal component analysis and the varimax method of orthogonal rotation. The results of this research revealed that there were five factors of servant leadership quality displayed by the teachers surveyed. These were: *Organization Enrichment; Tolerance of Differences; Being a Good Role Model; Modesty; and Human Relationships*. The percentage of explained variance in all five factors was 52.52.

Keywords : Servant Leadership, Leadership, Characteristics of Leadership, Factor, Factor Analysis

1. บทนำ

ผู้นำแบบให้บริการ หรือภาวะผู้นำแบบรับใช้ และมีคำอื่น ๆ ที่นำมาใช้อย่างหลากหลาย แต่เมื่อมีการศึกษาอย่างถี่ถ้วนก็พบว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Servant Leadership สำหรับในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เป็นคำว่า ผู้นำแบบรับใช้ ซึ่งผู้นำแบบรับใช้ได้รับการยอมรับว่าเป็นเสมือนปรัชญาและเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรและสังคม ความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำแบบรับใช้กับภาวะผู้นำแบบอื่นๆ คือผู้นำแบบรับใช้จะเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในองค์กรเพื่อสร้างความมุ่งมั่นที่ดีโดยไม่ใช้วิธีการบังคับ ผู้นำแบบรับใช้ เน้นความสำคัญด้านคุณธรรมในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์ที่อย่างแท้จริงระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร การทำงานร่วมกันเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรม มีพฤติกรรมให้ความสนใจผู้อื่น และส่งเสริมผู้อื่นให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ [1]

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้นำแบบรับใช้อย่างหลากหลายโดยแต่ละคนก็ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้นำแบบรับใช้ที่แตกต่างกันไป ซึ่งบางงานวิจัยก็กำหนดจากการสังเคราะห์ที่เอกสารแล้วกำหนดเป็นองค์ประกอบเฉพาะในงานวิจัยของตน บางงานวิจัยก็ยึดแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กำหนดไว้เป็นกรอบสำหรับการศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้การกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งหมด 1,875 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 291 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยแบ่งออกเป็นตอน 1 เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอน 2 เป็นคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบคือ 1) การเห็นคุณค่าของผู้อื่น 2) การพัฒนาผู้อื่น 3) การสร้างสังคมชุมชน 4) การแสดงออกทางคุณธรรม 5) การส่งเสริมการเป็นผู้นำ และ 6) การใช้ภาวะผู้นำร่วมกัน

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู
2. สังเคราะห์เอกสารที่ได้ศึกษาตามข้อ 1. เพื่อกำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ
3. เขียนข้อคำถามที่เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามเชิงปฏิบัติการทุกองค์ประกอบ
4. นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นกับนิยามเชิงปฏิบัติการได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00
5. นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item analysis) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
6. จัดทำแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาว่าสามารถติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างได้ด้วยวิธีใดบ้างเพื่อหาช่องทางการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งจัดส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างทุกคนทางไปรษณีย์ ด้วยวิธีส่งซองเปล่าติดแสตมป์พร้อมที่อยู่ของผู้วิจัยแนบไปด้วยเพื่อสะดวกกับกลุ่มตัวอย่างในการส่งคืนแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวนรวมทั้งสิ้น 291 ฉบับ หรือคิดเป็นร้อยละ 86.87

3.5 สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

สถิติสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้

| คุณลักษณะ | \bar{X} | S.D. | ความหมาย |
|---|-----------|-------|-----------|
| สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน | 4.44 | 0.572 | มาก |
| ให้ความเคารพ ให้เกียรติต่อเพื่อนร่วมงานด้วยกัน | 4.16 | 0.661 | มาก |
| ให้ความสำคัญกับความต้องการของเพื่อนร่วมงานก่อนความต้องการของตนเอง | 4.52 | 0.609 | มากที่สุด |
| ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนร่วมงานเสมอ | 4.33 | 0.649 | มาก |
| มีความห่วงใย ในชีวิตการทำงาน ความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมงาน | 4.23 | 0.622 | มาก |
| เป็นนักฟังที่ดี เปิดโอกาสให้เพื่อนครูแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี อิสระ | 4.37 | 0.681 | มาก |
| ยอมรับ และเคารพในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน | 4.44 | 0.606 | มาก |
| ตัดสินใจปัญหาของเพื่อนร่วมงาน ด้วยความยุติธรรมมีเหตุผล | 4.38 | 0.676 | มาก |
| มีส่วนพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ และทักษะการทำงาน | 4.11 | 0.714 | มาก |

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้

| คุณลักษณะ | \bar{X} | S.D. | ความหมาย |
|--|-----------|-------|----------|
| มีส่วนพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ และทักษะการทำงาน | 4.11 | 0.714 | มาก |
| ใช้ความผิดพลาด ความขัดแย้งเป็นโอกาสต่อการเรียนรู้ของตน | 4.06 | 0.866 | มาก |
| สร้างบรรยากาศ อำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมงาน | 4.07 | 0.702 | มาก |
| ดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ท่านนับถือ | 4.27 | 0.669 | มาก |
| มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการทำงาน | 4.43 | 0.606 | มาก |
| ชื่นชมพฤติกรรมที่ดีของเพื่อนร่วมงาน และดำเนินตามแบบอย่างได้ | 4.25 | 0.676 | มาก |
| ให้การสนับสนุน กำลังใจกับเพื่อนร่วมงานได้ | 4.42 | 0.605 | มาก |
| ให้การสนับสนุนเพื่อนร่วมงานจนเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ | 4.37 | 0.635 | มาก |
| มีความมั่นใจในการทำงาน | 4.33 | 0.681 | มาก |
| มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น | 4.25 | 0.698 | มาก |
| ชอบพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น | 4.27 | 0.638 | มาก |
| มีทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง | 4.32 | 0.631 | มาก |
| ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกระดับ | 4.01 | 0.684 | มาก |
| ให้การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม | 3.91 | 0.692 | มาก |
| เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงานได้ดี | 4.24 | 0.680 | มาก |
| รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล | 4.34 | 0.683 | มาก |
| รู้ถึงความแตกต่างของวัฒนธรรม | 4.21 | 0.675 | มาก |
| ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในความแตกต่างระหว่างบุคคล | 4.15 | 0.683 | มาก |
| เป็นผู้ที่ใจกว้าง เปิดเผย และโปร่งใส | 4.15 | 0.721 | มาก |
| ได้รับการยอมรับว่าเป็นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี | 4.16 | 0.691 | มาก |
| ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความยุติธรรม | 4.31 | 0.666 | มาก |
| เป็นผู้ที่มีความรอบคอบในการแก้ปัญหา | 4.18 | 0.698 | มาก |
| ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดต่างจากตน | 4.18 | 0.671 | มาก |
| เรียนรู้การทำงานจากผู้อื่นได้ดี | 4.01 | 0.657 | มาก |
| ให้โอกาสตนเองในการเรียนรู้จากผู้อื่น | 4.21 | 0.647 | มาก |

ตารางที่ 1 (ต่อ)

| คุณลักษณะ | \bar{x} | S.D. | ความหมาย |
|--|-----------|-------|----------|
| เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล | 4.19 | 0.645 | มาก |
| เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประพฤติปฏิบัติ | 4.24 | 0.650 | มาก |
| มีส่วนในการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา | 4.30 | 0.671 | มาก |
| ให้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาได้ในอนาคตอย่างชัดเจน | 4.11 | 0.671 | มาก |
| มีแนวทางการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาเป็นอย่างดี | 4.06 | 0.685 | มาก |
| สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน | 4.11 | 0.693 | มาก |
| มีความมั่นใจในตนเอง เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ | 4.05 | 0.742 | มาก |
| กล้าเสี่ยงถึงแม้ว่าแนวทางนั้นไม่เคยปฏิบัติมาก่อนแต่อาจทำให้งานสำเร็จ | 4.16 | 0.698 | มาก |
| มีพื้นความรู้มากพอที่จะให้แนวทางปฏิบัติงานกับผู้อื่นอย่างชัดเจน | 4.09 | 0.755 | มาก |
| มองอนาคตตนเองและสถานศึกษาได้ชัดเจน | 4.12 | 0.666 | มาก |
| มอบหมายงานให้เพื่อนร่วมงานโดยเขาเต็มใจ | 3.94 | 0.777 | มาก |
| จูงใจให้เพื่อนร่วมงานยอมรับแนวทางการทำงานอย่างท่าน | 4.03 | 0.690 | มาก |
| เพื่อนร่วมงานให้การยอมรับท่าน | 3.96 | 0.715 | มาก |
| มีส่วนส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานประสบผลสำเร็จ | 4.04 | 0.645 | มาก |
| ไม่ลังเลที่จะส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม | 4.27 | 0.640 | มาก |
| รวมเฉลี่ย | 4.20 | 0.389 | มาก |

จากตารางที่ 1 พบว่าครูมีคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20, S.D.=0.389$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52, S.D.=0.609$) คือการให้ความสำคัญกับความต้องการของเพื่อนร่วมงานก่อนความต้องการของตนเอง รองลงมาคือการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ($\bar{x}=4.44, S.D.=0.572$) การยอมรับและเคารพในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}=4.44, S.D.=0.606$) และการมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และกระตือรือร้นในการทำงาน ($\bar{x}=4.43, S.D.=0.606$) ตามลำดับ

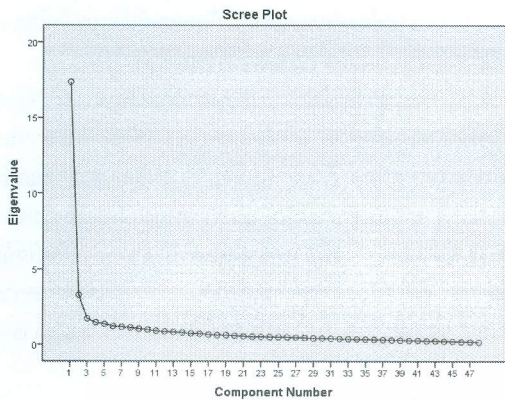
4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4.2.1 คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ซึ่งประกอบด้วย 6 คุณลักษณะมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญเพื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบ และการหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธี Varimax เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือปัจจัยค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

| องค์ประกอบ | ค่าไอเกนเริ่มต้น | | |
|------------|------------------|-------------------------|-----------------------------|
| | ค่าไอเกน | ค่าร้อยละของความแปรปรวน | ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม |
| 1 | 17.366 | 36.179 | 36.179 |
| 2 | 3.287 | 6.847 | 43.026 |
| 3 | 1.725 | 3.593 | 46.619 |
| 4 | 1.469 | 3.060 | 49.679 |
| 5 | 1.363 | 2.840 | 52.519 |
| 6 | 1.216 | 2.533 | 55.051 |
| 7 | 1.168 | 2.433 | 57.484 |
| 8 | 1.120 | 2.332 | 59.817 |
| 9 | 1.047 | 2.182 | 61.998 |
| 10 | 0.988 | 2.058 | 64.056 |
| 11 | 0.904 | 1.883 | 65.939 |
| 12 | 0.863 | 1.798 | 67.737 |
| 13 | 0.831 | 1.732 | 69.470 |
| 14 | 0.798 | 1.662 | 71.131 |
| 15 | 0.735 | 1.532 | 72.663 |

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบที่สกัดได้จากเกณฑ์ค่าไอเกนที่มีค่าไอเกนมากกว่าหนึ่งในคอลัมน์ค่าไอเกนเริ่มต้นพบว่า สามารถสกัดองค์ประกอบเบื้องต้นได้จำนวน 9 องค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาผลรวมของค่าน้ำหนักองค์ประกอบยกกำลังสองจากการสกัดองค์ประกอบ ซึ่งเป็นค่าความแปรปรวนก่อนการหมุนแกนองค์ประกอบซึ่งได้จากการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญ พบว่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมซึ่งอธิบายด้วยองค์ประกอบจำนวน 9 องค์ประกอบมีค่าคิดเป็นร้อยละ 61.998 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด จากการพิจารณาค่าไอเกนกับองค์ประกอบ เขียนความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 1



รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าไอเกนกับองค์ประกอบ

เมื่อพิจารณาค่าไอเกน และค่าองค์ประกอบจะเห็นว่าถึงองค์ประกอบที่ 5 ค่าไอเกนจะลดลงมากจนเป็นเส้นตรงขนานกับแกน X ซึ่งพิจารณาตามหลัก Scree Test [2] การทดสอบนี้จะพิจารณาเส้นกราฟระหว่างค่าไอเกนกับจำนวนองค์ประกอบรวม เมื่อเส้นกราฟนี้เริ่มเป็นเส้นตรง ณ จุดใดจำนวนองค์ประกอบรวมจะมีเท่านั้นและไม่มากไปกว่านั้น จึงสรุปได้ว่าข้อมูลชุดนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.519 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

4.2.2 การหมุนแกนองค์ประกอบภายหลังสกัดองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการหมุนองค์ประกอบเพื่อให้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น หรือให้ได้โครงสร้างอย่างง่ายโดยการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธี Varimax เพื่อให้ได้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น ภายหลังหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกน

| ข้อที่ | องค์ประกอบที่ | | | | |
|--------|---------------|---|---|---|---|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 38 | 0.764 | | | | |
| 39 | 0.747 | | | | |
| 44 | 0.725 | | | | |
| 40 | 0.703 | | | | |
| 45 | 0.678 | | | | |
| 43 | 0.665 | | | | |
| 41 | 0.621 | | | | |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| ข้อที่ | องค์ประกอบที่ | | | | |
|--------|---------------|-------|-------|-------|-------|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 46 | 0.594 | | 0.404 | | |
| 42 | 0.572 | | | 0.359 | |
| 22 | 0.546 | | 0.451 | | |
| 32 | 0.510 | | | | |
| 47 | 0.510 | | 0.390 | | |
| 18 | 0.504 | | | | |
| 25 | 0.447 | 0.358 | | | |
| 37 | 0.405 | 0.364 | | | |
| 9 | 0.400 | 0.386 | | 0.366 | |
| 2 | | 0.723 | | | |
| 4 | | 0.678 | | | |
| 5 | | 0.646 | | | |
| 7 | | 0.637 | | 0.388 | |
| 1 | | 0.588 | | | |
| 8 | | 0.578 | | | |
| 3 | | 0.573 | | | |
| 17 | | 0.563 | | | |
| 15 | | 0.490 | | | |
| 16 | | 0.482 | | | |
| 14 | | 0.463 | 0.395 | | |
| 11 | | 0.371 | | 0.357 | |
| 20 | | 0.361 | 0.584 | | |
| 30 | | | 0.552 | | |
| 21 | | | 0.547 | | |
| 48 | | | 0.498 | | |
| 24 | | | 0.484 | | |
| 31 | | | 0.466 | | 0.426 |
| 29 | | 0.434 | 0.439 | | |
| 23 | | | 0.437 | | |
| 19 | 0.353 | | 0.389 | | |
| 35 | | | | 0.667 | |
| 34 | | | | 0.584 | |
| 33 | | | 0.371 | 0.576 | |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| ข้อที่ | องค์ประกอบที่ | | | | |
|--------|---------------|-------|---|-------|-----------|
| | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 10 | | | | 0.55 | |
| 36 | | | | 0.519 | 0.38 5 |
| 6 | | 0.477 | | 0.486 | |
| 27 | | | | | 0.69 8 |
| 26 | 0.411 | | | | 0.62 8 |
| 28 | 0.377 | | | | 0.60 4 |
| 12 | | 0.413 | | | 0.45 9 |
| 13 | | 0.393 | | | 0.43 8 |

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธี Varimax เกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อคำถามใดควรอยู่ในองค์ประกอบคือการเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.35 ขึ้นไป [3] เลือกสายแฉกและรายคอลัมน์ ข้อใดมีค่าน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบจะเลือกค่าน้ำหนักสูงสุดบนน้ำหนักองค์ประกอบนั้น แต่ถ้าน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันและต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจะทำการตัดทิ้งไปคือข้อคำถามที่ 9,11,29,19, และ 6 และเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดองค์ประกอบคือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป พบว่าแต่ละองค์ประกอบมีข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 38,39,44,40,45,43,41,46,42,22,32,47,18,25 และ 37 รวม 15 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 2,4,5,7,1,8,3,17,15,16 และ 14 รวม 11 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 20,30,21,48,24,31 และ 23 รวม 7 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 35,34,33,10 และ 36 รวม 5 ข้อ

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 27,26,28,12 และ 13 รวม 5 ข้อ

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการปรากฏดังนี้

5.1 ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญเพื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบ และการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีการ Varimax จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 291 คน พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกนมีค่ามากกว่า 1 ได้ องค์ประกอบ 9 องค์ประกอบโดยทั้ง 9 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.998 ของความแปรปรวนทั้งหมด และในองค์ประกอบที่ 6 ถึง 9 พบว่าค่าไอเกนมีค่าใกล้เคียงกันและค่าร้อยละของความแปรปรวนมีค่าใกล้เคียงกัน จึงไม่สามารถหมุนแกนภายหลังจากการสกัดองค์ประกอบได้ ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Scree Test พบว่าเมื่อถึงองค์ประกอบที่ 5 ค่าไอเกนจะลดลงมากจนเป็นเส้นตรงขนานกับแกน X ซึ่งจากการทดสอบนี้จะพิจารณาเส้นกราฟระหว่างค่าไอเกนกับจำนวนองค์ประกอบรวมเมื่อเส้นกราฟนี้เริ่มเป็นเส้นตรง ณ จุดใด จำนวนองค์ประกอบรวมจะมีเท่านั้น และไม่มากไปกว่านั้น จึงสรุปได้ว่าข้อมูลชุดนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สกัดองค์ประกอบใหม่อีกครั้งโดยสกัดเพียง 5 องค์ประกอบ และทำการหมุนแกนแบบมุมฉาก ด้วยวิธีการ Varimax โดยทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.519 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมด

5.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณาและภายหลังหมุนแกนของ 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.35 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบจะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น และจำนวนองค์ประกอบที่ได้จะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 38,39,44,40,45,43,41,46,42,22,32,47,18,25 และ 37 รวม 15 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .405 ถึง .764 มีค่าไอเกนเท่ากับ 17.366 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การเสริมสร้างองค์กร*

องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 2,4,5,7,1,8,3,17,15,16 และ 14 รวม 11 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .463 ถึง .723 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.287 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การยอมรับความแตกต่าง*

องค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 20,30,21,48,24,31 และ 23 รวม 7 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .437 ถึง .584 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.725 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การเป็นแบบอย่างที่ดี*

องค์ประกอบที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 35,34,33,10 และ 36 รวม 5 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .519 ถึง .667 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.469 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *การมอบน้อม*

องค์ประกอบที่ 5 ประกอบด้วยข้อคำถามที่ 27,26,28,12 และ 13 รวม 5 ข้อคำถาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .438 ถึง .698 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.363 ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า *มนุษยสัมพันธ์*

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีประเด็นที่น่ามาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครู พบว่าเมื่อสกัดองค์ประกอบครั้งแรกจำนวนองค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1 มีจำนวน 9 องค์ประกอบซึ่งทั้ง 9 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 61.998 และเมื่อทดสอบจำนวนองค์ประกอบโดยใช้ Scree Test [2] พบว่ามีองค์ประกอบที่ชัดเจน 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.52 ของความแปรปรวนสะสมทั้งหมดซึ่งผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับสมมติฐานในการศึกษาที่ว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครูมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ นอกจากนี้ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่ได้มีค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของความแปรปรวนสะสมทั้งหมดก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจแล้ว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครู จำนวน 5 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ในระดับที่น่าพอใจ

จากผลการวิจัยองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างองค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยถึงความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กรในระดับโลก [4] พบว่า องค์กรที่มีวัฒนธรรมที่ชัดเจน พนักงานในองค์กรทุกคนรับรู้รับทราบเข้าใจ เข้าถึง และแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกความเป็นตัวตนขององค์กรนั้นๆ จะทำให้องค์กรดังกล่าวยืนหยัดอยู่ในกระแสความนิยมและรักษาความมีเสถียรภาพขององค์กรได้อย่างยั่งยืน ฉะนั้นครูในฐานะเป็นพนักงานขององค์กรจึงมีส่วนในการเสริมสร้างองค์กรอย่างยิ่ง 2) ด้านการยอมรับความ

แตกต่าง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่วิจารณ์ พานิช [5] ได้ระบุไว้เป็นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิด 3R7C นั่นคือทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ซึ่งสะท้อนการยอมรับความแตกต่างของคนและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั่นเอง 3) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับผู้นำเพื่อสังคมมีการกระทำที่เห็นแก่คนอื่น ใช้ความคิดและไม่เห็นแก่ตัว เพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน พลังขับที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกในพฤติกรรมเพื่อสังคมคือความเชื่อในความต้องการความร่วมมือทั้งนี้พฤติกรรมเพื่อสังคมมีพัฒนาการมาจากแนวคิดความร่วมมือและการต่อต้าน การกระทำในลักษณะต่อต้านสังคมมีผลให้คนไม่ยอมอยู่ใกล้ แต่ในทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมเพื่อสังคม จะเชื่อเชิญให้คนอื่นมีความรู้สึกในทางบวกและอยากเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย [6] 4) ด้านการมอบน้อม เป็นคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นเรื่องของการกระทำกับคนอื่น มีความถ่อมตนถ่อมตัว [6] และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ้ง อรรถยุทร [7] ที่ได้กำหนดตัวแปรด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นตัวแปรด้านคุณลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้นำแบบปรับใช้ของครูนั่นเอง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 5 องค์ประกอบ ดังนั้นจึงควรมีองค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้สำหรับการประเมินหรือตรวจสอบคุณลักษณะความเป็นผู้นำแบบปรับใช้ของครูตามองค์ประกอบที่ได้ศึกษาวิจัยข้างต้น เพื่อให้เป็นแบบแผนแนวทางเดียวกัน

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารายละเอียดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบปรับใช้ของครูที่ครอบคลุมผู้บริหาร หรือนักเรียนนักศึกษาทุกระดับและทุกกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยและให้ความเห็นต่างๆ เพื่อการพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้งานวิจัยสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Wong.P.T.P.; & Davey, M.A. 2007.
Best practice in servant leadership.
[online]. Retrieved from
<http://www.regent.edu> (October 19, 2013).
- [2] ส. วาสนา ประवालพฤษ์. (ม.ป.ป.). เอกสาร
ประกอบคำบรรยายรายวิชาการวิเคราะห์องค์
ประกอบ. (เอกสารอัดสำเนา)
- [3] Hair, Joseph F. Jr., Black, William C.,
Babin, Barry J. and Anderson, Rolph E.
2010. *Multivariate Data Analysis :
A Global Perspective*. Seventh Edition.
Pearson Education, Inc., Upper Saddle
River, New Jersey, USA.
- [4] สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2555.
การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก <http://km.opsmoac.go.th>
(วันที่ค้นข้อมูล: 20 มกราคม 2557).
- [5] วิจารย์ พานิช. 2555. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์
ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- [6] วิโรจน์ สารรัตน์. 2557. ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนวัต
ทัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- [7] สายรุ่ง อรรถยุร. 2556. รูปแบบคุณลักษณะ และ
พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 12(3), น.183-198.